

ผลวิจัยทัศนคติทางการเมือง

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

การเสนอผลวิจัยในบทที่ ๔ เกี่ยวกับความสนใจทางการเมือง การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ความคิดเห็นและความศรัทธาต่อระบบการเมือง และการเคารพกฎหมายก็เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะส่วนหนึ่งของการเป็นประชาธิปไตย ซึ่งผลของการวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วก็ได้แสดงให้เห็นแล้วว่าประชากรที่ทำการวิจัยมีลักษณะที่เป็นแบบประชาธิปไตย ส่วนในบทนี้จะเสนอผลของการวิจัยทัศนคติทางการเมือง เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกที่ทำการวิจัยมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ และมีความเข้มอยู่ในระดับใด พร้อมทั้งนำตัวแปรอิสระซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา มาทำการศึกษาค้นคว้าว่าตัวแปรเหล่านี้มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ และเนื่องจากทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม และอนุรักษนิยม เป็นทัศนคติที่ขัดกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จึงได้เสนอผลวิจัยของทัศนคติทั้ง ๒ อย่างดังกล่าวในหัวข้อต่อไปด้วย เพื่อแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกที่ทำการวิจัยมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมและอนุรักษนิยมอยู่ควยหรือไม่อย่างไร เปรียบเทียบกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยมิใช่เป็นเพียงรูปแบบการปกครองเท่านั้น แต่เป็นหลักการ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลในการดำเนินชีวิต ถ้าบุคคลในสังคมทุกระดับมีแนวความคิดและค่านิยมทัศนคติแบบประชาธิปไตยก็จะเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมเกื้อหนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงยั่งยืน

ทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย คือความ เชื่อหรือความเห็นด้วยกับแนวความคิด และหลักเกณฑ์ของการปกครองแบบประชาธิปไตย^๑ เช่น ความเชื่อในเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เชื่อหรือเห็นด้วยในเรื่องเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็น เชื่อในเรื่องความเสมอภาคทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในทางการเมือง ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายและในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีศรัทธาในความสามารถสติปัญญาและการใช้เหตุผลของมนุษย์ เห็นด้วยกับการปกครองโดยเสียงข้างมาก แต่ก็ไม่ให้ความคุ้มครองแก่คนส่วนน้อยและเคารพกฎหมาย เป็นต้น ดังนั้นทัศนคติแบบประชาธิปไตยจึงวัดได้โดยสิ่งเหล่านี้

ในการวิจัยเรื่องนี้ ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า

๑. หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และกรมการพัฒนาชุมชน น่าจะมีแนวความคิดหรือทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เพราะส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง (ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี)
๒. ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า
๓. ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก
๔. ผู้ที่มีอายุราชการมากจะมีแนวโน้มไปในทางอำนาจนิยมมาก
๕. ผู้ที่เคยไปศึกษาในต่างประเทศจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมน้อยกว่าผู้ที่เรียนในประเทศ

^๑ แนวความคิดประชาธิปไตยและหลักเกณฑ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้กล่าวไว้แล้วโดยละเอียดในบทที่ ๓

เพื่อทดสอบสมมุติฐานในคานท์ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนก จึงได้ตั้งคำถามชนกลุ่มหนึ่งมีจำนวน ๑๔ ข้อ เพื่อถามถึงความคิดเห็นต่อแนวความคิดและหลักเกณฑ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย แล้วนำข้อมูลของคำถามแต่ละข้อมาคิดคะแนน โดยคำนวณจากสูตรตามที่ไคกลาวไว้แล้วในหัวข้อวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยที่ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยพบว่า หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกที่ทำการวิจัยมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง (เห็นด้วย) โดยได้คะแนน + ๐.๕๖ (คะแนนของการวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตยแต่ละข้อ และคะแนนรวมทั้งหมดของทัศนคติแบบประชาธิปไตยคืบได้จากตารางที่ ๒๐) ผลของการวิจัยที่ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนก จึงถูกต้องตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ข้อ ๑

ตารางที่ ๒๐

คะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนก

คำถาม	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย					คะแนนเฉลี่ย
	+๒	+๑	๐	-๑	-๒	
๑. ธรรมชาติของมนุษย์อยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน	๕๘	๓๔	๘	๒๐	๘	+๐.๕๖
๒. ควรให้สิทธิตามกฎหมายแก่ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน	๘๖	๓๑	๒	๑	๐	+๐.๘๖
๓.* ผู้ที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นจึงควรมีสิทธิมีเสียงในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล	๔๘	๖๕	๖	๘	๒	+๐.๖๐
๔. ข้าราชการกับบุคคลทั่วไปย่อมมีความเท่าเทียมกันในทางการเมือง	๘๓	๔๓	๔	๘	๒	+๐.๘๐

ตารางที่ ๒๐ (ต่อ)

คำถาม	ทัศนคติแบบประชาธิปไตย					คะแนนเฉลี่ย
	+๒	+๑	๐	-๑	-๒	
๕.* เราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง	๒๗	๖๐	๓	๒๖	๑๔	+๐.๒๓
๖. การเลือกผู้แทนเขามาทำหน้าที่ปกครองประเทศแทนประชาชนเป็นสิ่งจำเป็น	๖๖	๔๔	๗	๒	๖	+๐.๖๗
๗. แม้วาทานจะมีภาระหน้าที่อยู่แล้ว ทานคิดว่าทานควรจะตองเขาไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย (เช่น ไปลงคะแนนเสียงเป็นต้น)	๖๘	๔๔	๖	๔	๓	+๐.๗๐
๘. บุคคลไม่ว่าจะมีความคิดและความเชื่อทางการเมืองอย่างไร ควรจะมีโอกาสพูดหรือแสดงออกโดยเสรี	๔๒	๕๔	๖	๒๑	๒	+๐.๔๘
๙.* ประชากรในประเทศไทยควรนับถือศาสนาพุทธเพียงศาสนาเดียว	๔๖	๗๒	๘	๒	๒	+๐.๖๔
๑๐. เราจะไม่แน่ใจว่าความคิดนั้นถูกหรือไม่ถ้าไม่ให้โอกาสบุคคลอื่นได้แสดงความคิดเห็นบ้าง	๖๐	๕๘	๗	๓	๒	+๐.๖๔
๑๑. การกำหนดนโยบายของรัฐบาลควรตัดสินใจโดยคะแนนเสียงข้างมากของประชาชนหรือผู้แทน	๔๓	๔๘	๙	๒๕	๕	+๐.๔๐

จากตารางที่ ๒๐ แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ของคำถามผู้ตอบมีทัศนคติที่เห็นด้วย กล่าวคือ ในกลุ่มคำถามเกี่ยวกับแนวความคิดประชาธิปไตย ๑๔ ข้อ ๑๑ ข้อ ใดคะแนนอยู่ในช่วง +.๕ ถึง ๑.๐๐ ซึ่งถือว่ามีทัศนคติที่เห็นด้วยกับแนวความคิดแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้คือ มีความเห็นด้วยสูงกับการให้สิทธิตามกฎหมายแก่ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน (คะแนน +๑.๘๖) เห็นด้วยสูงกับการที่ทุกคนควรมีความเสมอภาคในเรื่องการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล (+๐.๖๐) เห็นด้วยสูงกับข้อความที่ว่าข้าราชการและคนธรรมดาควรมีความเท่าเทียมกันในทางการเมือง (+๐.๗๐) เห็นด้วยสูงกับการที่ประชาชนควรต้องมีส่วนร่วมในทางการเมือง (ข้อ ๖, ๗ ใดคะแนน + ๐.๖๗ และ + ๐.๗๐) เห็นด้วยสูงกับการที่ประชาชนควรมีเสรีภาพในการถือศาสนา (ข้อ ๘ คะแนน + ๐.๖๔) เชื่อในความสามารถของมนุษย์และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (ข้อ ๑๐ คะแนน + ๐.๖๔) เชื่อในเรื่องปกครองโดยเสียงข้างมากและคุ้มครองคนส่วนน้อย (ข้อ ๑๒ คะแนน + ๐.๖๔) และไม่เชื่อว่าผู้ที่มิอำนาจวาสนามีความสามารถมากกว่าคนธรรมดาทั่วไป (ข้อ ๑๔ คะแนน +๐.๕๔)

ผู้ตอบมีทัศนคติที่ค่อนข้างจะเห็นด้วยในความเชื่อเรื่องมนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกัน ความเชื่อเรื่องเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็น และการกำหนดนโยบายของรัฐบาลควรตัดสินใจโดยคะแนนเสียงข้างมาก (คะแนน +๐.๔๖, +๐.๔๘ และ + ๐.๔๐)

ส่วนแนวความคิดตามหลักประชาธิปไตยที่ผู้ตอบมีทัศนคติเป็นกลางคือ ไม่สนับสนุนและไม่คัดค้าน ได้แก่ การที่บุคคลจำเป็นต้องยุ่งเกี่ยวกับการเมืองและความเชื่อว่าคุณมีประสิทธิภาพทางการเมือง สามารถเปลี่ยนแปลงหรือมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองได้ (คะแนน +๐.๒๓ และ + ๐.๑๓ ตามลำดับ) ในการวัดทัศนคติแบบประชาธิปไตย ได้นำตัวแปรซึ่งได้แก่ เพศ การศึกษา และอายุมาวิเคราะห์ด้วย ปรากฏผลดังนี้

เพศ

ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชากรวิจัย คือ เพศชาย และหญิงไม่มีผลทำให้มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันมากจนเห็นได้ชัด (ดูตารางที่ ๒๑)

ตารางที่ ๒๑

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจำแนกตามเพศ

เพศ	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ชาย	๕๗	๐.๕๗
หญิง	๓๓	๐.๕๑
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	๐.๕๔

การศึกษา

การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อโลกทัศน์ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคล^๑ การวิจัยของนักวิชาการอเมริกัน Almond และ Verba แสดงให้เห็นว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองของบุคคล เพราะทำให้คนที่ได้รับการศึกษามีความสำนึกในบทบาทของรัฐบาล สนใจข่าวสารทางการเมืองและได้รับรู้ทัศนทางการเมือง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อระบบประชาธิปไตยหรืออาจกล่าวได้ว่า การศึกษาที่บุคคลได้รับมีอิทธิพลต่อ

^๑ Likhit Dhiravegin, Political Attitudes of the Bureaucratic Elite and Modernization in Thailand (Bangkok : Thai Watana Panich, 1973), p. 41.

ทัศนคติทางการเมืองของบุคคล^๑ ดิซิท ซีร์เวคิน ได้ทำการวิจัย เรื่อง "Political Attitude of the Bureaucratic Elite and Modernization in Thailand" พบว่าการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองของข้าราชการพลเรือนชั้นนำ คือ ข้าราชการที่มีการศึกษาสูงมีทัศนคติเสรีนิยมมากกว่าข้าราชการชั้นนำที่มีการศึกษาน้อยกว่า การวิจัยทัศนคติทางการเมืองของหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนก (ซึ่งเป็นข้าราชการชั้นกลาง) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการ คือ ข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความเข้ม ของทัศนคติแบบประชาธิปไตยต่างกัน คือ ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีทั้งจากต่าง-ประเทศและในประเทศ มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (+๐.๖๔) สูงกว่ากว่าผู้ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี (คะแนน +๐.๕๒) กุศารางที่ ๒๒ ผลการวิจัยจึงสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ ๒

---

^๑Gabrial A. Almond and Sidney Verba, Education and Political Development, ed. James S. Coleman (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1965), p. 18 - 20.

ตารางที่ ๒๒

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก แยกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๕	๐.๕๔
ปริญญาตรีในประเทศ	๕๘	๐.๕๒
ปริญญาตรีต่างประเทศ	๑	๐.๕๐
สูงกว่าปริญญาตรีในประเทศ	๒๒	๐.๖๔
สูงกว่าปริญญาตรีต่างประเทศ	๒๔	๐.๖๔
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	๐.๕๗

อายุ

จากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ตามตารางที่ ๒๓) แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุน้อยคือต่ำกว่า ๓๐ ปี มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย + ๐.๖๔ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๓๐ - ๓๙ ปี มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยลดลง คือ + ๐.๕๗ ผู้ที่มีอายุ ๔๐ - ๔๙ ปี มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยลดลงอีก คือ + ๐.๕๓ แต่ผู้ที่มีอายุมากคือตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป กลับมีความเข้มของทัศนคติแบบประชาธิปไตยในระดับใกล้เคียงกับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี คือได้คะแนน + ๐.๖๑ ข้อมูลจากตารางที่ ๒๓ จึงแสดงให้เห็นว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย คือไม่จำเป็นว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีทัศนคติแบบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ดังนั้นผลการวิจัยในเรื่องนี้จึงไม่สนับสนุนกับสมมุติฐานข้อ ๓

ตารางที่ ๒๓

ทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนกแยกตามอายุ

อายุ	ทัศนคติทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๘	๐.๖๔
๓๐ - ๓๕ ปี	๗๓	๐.๕๗
๔๐ - ๔๕ ปี	๔๓	๐.๕๓
๕๐ ปีขึ้นไป	๕	๐.๖๑
รวม/ เฉลี่ย	๑๓๐	๐.๕๘

เหตุที่ผลวิจัยในข้อนี้ไม่ตรงกับสมมุติฐาน มีข้อสังเกตว่า อาจจะเป็นเพราะในจำนวนผู้ที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป ๕ คนนี้ ๔ คนมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีแต่เคยไปอบรมและทำงานในต่างประเทศ ส่วนอีก ๑ คน สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี

ทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม

พิจารณาตามประวัติศาสตร์ คนไทย เคารพเชื่อถือในผู้มีอำนาจวาสนา มีความ ยึดมั่นและไว้วางใจผู้นำอยู่เป็นอันมาก^๑ ลักษณะเช่นนี้ไม่เหมาะสมกับการปกครองในระบบ ประชาธิปไตย การปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่อาศัยหลักเกณฑ์ตาม กฎหมายและความมีเหตุผล

ความเชื่อ ค่านิยม และบุคลิกภาพ ก่อให้เกิดทัศนคติ บุคลิกภาพอำนาจนิยม เป็นลักษณะที่ขัดกับความ เป็นประชาธิปไตย บุคลิกภาพอำนาจนิยมคือแนวโน้มของบุคคลที่จะ อ่อนน้อมหรือรับฟังโดยไม่โต้แย้งต่อผู้มีอำนาจมากกว่า หรืออายุมากกว่า เป็นต้น ผู้ที่มี บุคลิกภาพอำนาจนิยม คือบุคคลที่ยอมรับง่าย ไม่โต้แย้ง ชอบการใช้อำนาจเด็ดขาดและมี ทัศนคติว่าชาติต้องการผู้นำที่เข้มแข็ง เป็นคนเคร่งครัดเกินไป ไม่ยอมปรับตัวหรือจะเรียกว่า พวกอนุรักษนิยมจัดก็ได้

ทัศนคติแบบอำนาจนิยม คือยกย่องนิยมผู้มีอำนาจ เชื่อฟังอย่างไม่มีเหตุผล เห็นว่า คนไม่เท่าเทียมกัน ไม่เชื่อในความสามารถของมนุษย์ ไม่เคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน ไม่มีความอดทนที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน เชื่อเรื่องบุญวาสนา ยึดถือระเบียบวินัย เกรงคราญ ทัศนคติแบบอำนาจนิยมเป็นทัศนคติที่ตรงกันข้าม และต่อต้าน กับแนวความคิดประชาธิปไตย ระบบประชาธิปไตยจะพัฒนาได้ยากถ้าประชาชนส่วนใหญ่ มีทัศนคติแบบอำนาจนิยม เพราะผู้ที่มีทัศนคติแบบอำนาจนิยมจะสนับสนุนให้เกิดระบบเผด็จการ ขึ้น การพัฒนาระบบการเมืองจะต้องมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจบังคับบัญชา แม้ว่า

^๑ บรรจบ อิศกุลย์ และคณะ, ลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็น อุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย (พระนคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๑๕), หน้า ๑๕๖.

การพัฒนาจะต้องการผู้นำที่มีประสิทธิภาพ แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องความเท่าเทียมกัน และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลมีกฎเกณฑ์และยุติธรรมด้วย^๑

ลักษณะสายการใช้อำนาจจากเบื้องบนต่อผู้มีฐานะต่ำกว่า (hierarchy) เป็นมรดกทางการเมืองที่ก่อให้เกิดลักษณะอำนาจนิยมในสังคมไทยมานานแล้ว การใช้อำนาจและการยอมรับอำนาจฝังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมการเมืองแบบประเพณีของไทย จึงทำให้มีการยอมรับเชื่อฟังผู้นาวุโสโดยไม่คัดค้าน เมื่อลักษณะอำนาจนิยมเกิดในสังคมไทยมานานแล้ว ทำให้ต้องการทราบว่า ทศนคติแบบอำนาจนิยมจะมีอยู่ในข้าราชการระดับหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกหรือไม่ จึงได้ทำการวิจัยขึ้นและตั้งสมมุติฐานในเรื่องนี้ว่า "ผู้มีอำนาจราชการมากจะมีแนวโน้มไปในทางอำนาจนิยมมาก"

การวิจัยในเรื่องทศนคติแบบอำนาจนิยม ของ ทินพันธุ์ นาคะตะ ใน

The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students พบว่านักศึกษาไทยมีทศนคติ

ทางการเมืองที่ซัดกันอยู่ในตัวเอง คือมีทั้งทศนคติทางด้านที่เป็นปัจจัยเอื้ออำนวยต่อประชาธิปไตย แต่อีกด้านหนึ่งมีทศนคติต่อต้านประชาธิปไตย คือทศนคติที่มีแนวโน้มนิยมอำนาจขาดความเชื่อมั่นในเพื่อนมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางการเมือง ไม่มีวิจารณ์ นักศึกษาที่มีการศึกษาสูงขึ้นเท่าใดยังมีลักษณะอำนาจนิยมมากขึ้นเท่านั้น แต่ก็ยังมีความรู้สึกที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

ในการวัดทศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมของข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกเพื่อที่จะทราบว่าจะมีทศนคติที่ขัดต่อความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ได้ตั้งคำถามขึ้นกลุ่มหนึ่งมีจำนวน ๑๕ ข้อ แล้วนำคำตอบของผู้ตอบทุกคนในแต่ละข้อมาคิดคะแนนโดยคำนวณจากสูตรที่ไคเกลดาวไว้แล้ว ผลการวิจัยทศนคติแบบอำนาจนิยมปรากฏตามตารางที่ ๒๔

^๑Lucian W. Pye and Sidney Verba, eds., Political Culture and Political Development (Princeton : Princeton University Press, 1965), p. 22 - 24.

ตารางที่ ๒๔

คะแนนทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก

คำถาม	ทัศนคติแบบอำนาจนิยม					คะแนนเฉลี่ย
	+๒	+๑	๐	-๑	-๒	
๑. ชาติจะเจริญก้าวหน้าถ้าประชาชนมีวินัย	๘๓	๓๘	๒	๕	๑	+ ๐.๗๗
๒. เพื่อพัฒนาประเทศให้บรรลุผลในทุกด้าน เราควรมีผู้นำที่เข้มแข็งและใช้อำนาจเด็ดขาด เช่น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	๓๘	๓๐	๑๖	๓๕	๑๐	+ ๐.๒๓
๓. คนยังไม่พร้อมที่จะปกครองตนเอง	๑๘	๓๘	๑๘	๔๖	๑๒	+ ๐.๐๓
๔. ถ้าเพียงแต่เรามีผู้นำที่เข้าใจวิถีชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริงก็จะสามารถแก้ปัญหาทุกอย่างในสังคมได้	๒๓	๕๑	๑๒	๔๐	๘	+ ๐.๒๐
๕. ประเทศของเราจะปกครองโดยรัฐบาลรูปแบบใดก็ได้ถ้าผู้ปกครองไม่นำความยุ่งยากมาให้ประชาชน	๑๘	๒๔	๑๑	๕๗	๒๐	- ๐.๑๕
๖. ในยามคับขัน ผู้นำจะต้องมีอำนาจเด็ดขาดที่จะทำในทุกอย่างที่เห็นว่าจำเป็นและเป็นผลดีแก่ประเทศแม้ว่าจะต้องใช้กำลัง ท้องให้ประชาชนจำนวนมากเสียสละและเคอะครอนบ้างก็ตาม	๕๓	๒๓	๖	๗	๑	+ ๐.๖๔
๗. ผู้จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเมื่อเข้ารับราชการแล้วถือว่าเป็นคนมีเกียรติ ประชาชนที่มาติดต่อต้องให้ความเคารพ เกรงกลัวเพราะข้าราชการเป็นเจ้านายของประชาชน	๐	๑	๑	๓๘	๕๐	- ๐.๘๕

ตารางที่ ๒๔ (ต่อ)

คำถาม	ทัศนคติแบบอำนาจนิยม					คะแนนเฉลี่ย
	+ ๒	+๑	๐	-๑	-๒	
๘. เราควรเชื่อมั่นว่าการกระทำของรัฐบาล เป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ	๒	๑๔	๑๒	๗๔	๒๘	-๐.๔๓
๙. ข้าราชการและนักการเมืองมีความรู้และ ความสามารถดีกว่าประชาชนทั่วไป	๓	๑๘	๘	๗๐	๓๐	-๐.๔๓
๑๐. ผู้น้อยควรเชื่อฟังหรือปฏิบัติตามความ คิดของผู้ใหญ่มากกว่าวิพากษ์วิจารณ์ คัดค้าน หรือโต้เถียง	๒	๘	๑๐	๗๗	๓๒	-๐.๕๓
๑๑. รัฐบาลไม่ควรให้เสรีภาพแก่ประชาชน มาก เพราะจะทำให้ไม่มีเสถียรภาพ ในการบริหารงาน	๓	๓๕	๑๓	๕๓	๒๖	-๐.๒๓
๑๒. ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ "เดินตามหลังผู้ใหญ่มากเกินไป"	๒	๒๓	๑๔	๗๐	๒๑	-๐.๓๖
๑๓. "แข่งเรือแข่งพายแข่งไค้ แต่แข่งบุญ วาสนาแข่งไม่ไค้"	๑๘	๕๐	๑๖	๓๒	๑๓	+๐.๑๓
๑๔. คนที่มีอำนาจวาสนาเป็น เพราะผลบุญ ที่ทำไว้ในชาติก่อน	๓	๑๖	๓๐	๕๘	๒๒	-๐.๔๐
๑๕. บุคคลจะมีสถานะสูงหรือต่ำในสังคม เป็น เพราะผลบุญและกรรมที่ไค้ทำได้	๓	๘	๒๘	๖๗	๒๒	-๐.๔๓
รวม	๒๗๒	๔๒๒	๑๘๔	๗๓๐	๓๓๒	-๐.๑๓

ตารางที่ ๒๔ แสดงให้เห็นถึงคะแนนของคำถามแต่ละข้อจะเห็นได้ว่า ผู้ตอบมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดแบบอำนาจนิยม (ข้อที่ใดคะแนนติดลบ) แต่ผู้ตอบก็ยังมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้ชาติเจริญ ประชาชนควรจะต้องมีระเบียบวินัยโดยใดคะแนน +๐.๗๗ และเห็นว่าถ้าในยามคับขันและเพื่อเป็นผลดีแก่ประเทศแล้ว ผู้นำควรจะใช้อำนาจเด็ดขาด ผู้ตอบส่วนใหญ่ยอมรับอำนาจเด็ดขาดของผู้นำ แม้ว่าจะเป็นเผด็จการก็ตาม คำถามข้อนี้ใดคะแนน +๐.๖๔ ข้อที่หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนกไม่เห็นด้วยอย่างมากคือข้อความที่ว่าข้าราชการมีเกียรติกว่าประชาชน ดังนั้นประชาชนต้องให้ความเคารพ เกรงกลัว (คะแนน -๐.๘๔) และผู้น้อยควรจะปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ใหญ่มากกว่า วิชากรมวิชาการศึกษาค้น โทเถียง (คะแนน -๐.๕๓) และคอนซางจะไม่เห็นด้วยกับเรื่องของบุญวาสนา (ข้อ ๑๔, ๑๕ คะแนน -๐.๔๐ และ -๑.๔๗ ตามลำดับ) เมื่อรวมคะแนนทั้งหมดแล้วใดคะแนน -๐.๑๓ จึงแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกที่ทำการวิจัยมีทัศนคติแบบอำนาจนิยมอยู่ในระดับคอนซางต่ำ

อายุราชการกับทัศนคติทางการ เมืองแบบอำนาจนิยม

ผลการวิจัยพบว่าอายุราชการไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการ เมืองแบบอำนาจนิยมของประชากรวิจัย คือ ผู้ที่มีอายุราชการตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป ที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมอยู่ในระดับเท่ากับผู้ที่อายุราชการต่ำกว่า ๕ ปี (คะแนน -๐.๐๕) และผู้ที่มีอายุราชการในช่วงอื่น ๆ ซึ่งใดแก่ ๕ - ๙ ปี, ๑๐ - ๑๔ ปี, ๑๕ - ๑๙ ปี ก็มีทัศนคติแบบอำนาจนิยมในระดับใกล้เคียงกัน (ดูตารางที่ ๒๕) ฉะนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีอายุราชการมากไม่จำเป็นจะต้องมีทัศนคติแบบอำนาจนิยมสูงกว่าผู้ที่มีอายุราชการน้อยกว่า การวิจัยในเรื่องนี้จึงไม่สนับสนุนกับสมมุติฐานที่ใดตั้งไว้

ตารางที่ ๒๕

ทัศนคติแบบอำนาจนิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก แยกตามอายุราชการ

อายุราชการ	ทัศนคติแบบอำนาจนิยม	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ต่ำกว่า ๕ ปี	๓	-๐.๐๕
๕ - ๙ ปี	๒๖	-๐.๒๔
๑๐ - ๑๔ ปี	๕๓	-๐.๑๕
๑๕ - ๑๙ ปี	๒๑	-๐.๐๒
๒๐ ปีขึ้นไป	๒๗	-๐.๐๕
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	-๐.๑๐

นอกจากนี้แล้วยังได้นำตัวแปรอื่น ซึ่งไม่ได้อยู่ในสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อันได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา มาพิจารณาด้วย ปรากฏผลดังนี้คือ

เพศ

พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบอำนาจนิยม คือทั้งเพศชายและหญิงมีทัศนคติแบบอำนาจนิยมในระดับใกล้เคียงกัน (ดูตารางที่ ๒๖)

ตารางที่ ๒๖

ทัศนคติแบบอำนาจนิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก แยกตามเพศ

เพศ	ทัศนคติทางการ เมืองแบบอำนาจนิยม	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ชาย	๘๗	-๐.๑๘
หญิง	๓๓	-๐.๐๑
รวม/เฉลี่ย	๑๒๐	-๐.๑๐

อายุ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับทัศนคติแบบอำนาจนิยม พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบอำนาจนิยม คือผู้ที่อายุน้อยกว่ากับผู้ที่อายุมากกว่า มีทัศนคติแบบอำนาจนิยมในระดับค่อนข้างต่ำที่ไม่แตกต่างกันมากนัก (ดูตารางที่ ๒๗)

ตารางที่ ๒๗

ทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนกแยกตามอายุ

อายุ	ทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๘	-๐.๒๘
๓๐ - ๓๙ ปี	๗๓	-๐.๑๕
๔๐ - ๔๙ ปี	๔๓	-๐.๐๖
๕๐ ปีขึ้นไป	๕	-๐.๐๖
รวม	๑๓๐	-๐.๑๔

จากตารางที่ ๒๗ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี มีทัศนคติแบบอำนาจนิยม (-๐.๒๘) ต่ำกว่าผู้ที่มีอายุ ๓๐ - ๓๙ ปี (-๐.๑๕) แต่ผู้ที่มีอายุ ๔๐ - ๔๙ ปี กับ ๕๐ ปีขึ้นไปกลับมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมในระดับเท่ากัน (-๐.๐๖) แสดงว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบอำนาจนิยมมากนัก

การศึกษา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม (ตารางที่ ๒๘) แสดงให้เห็นว่าการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบอำนาจนิยมอย่างเห็นได้เด่นชัด คือผู้ที่มีการศึกษากว่าปริญญาตรีมีทัศนคติแบบอำนาจนิยม (-๐.๐๓) ใกล้เคียงกับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (-๐.๐๘) ส่วนผู้ที่จบปริญญาตรีจากต่างประเทศมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม (+๐.๑๐) ซึ่งก็ไม่แตกต่างไปจากผู้จบปริญญาตรีในประเทศนัก และผู้ที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีทั้งจากในประเทศ (-๐.๒๑) และต่างประเทศ (-๐.๒๕) ก็มีระดับทัศนคติใกล้เคียงกันและไม่ต่างจากผู้ที่มีการศึกษากว่ามากนัก

ตารางที่ ๒๘

ทัศนคติแบบอำนาจนิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก แยกตามระดับการศึกษา

	ทัศนคติทางการ เมืองแบบอำนาจนิยม	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๕	-๐.๐๓
ปริญญาตรี	๕๘	-๐.๐๘
ปริญญาตรีจากต่างประเทศ	๑	+๐.๑๐
สูงกว่าปริญญาตรีในประเทศ	๒๒	-๐.๒๑
สูงกว่าปริญญาตรีต่างประเทศ	๒๔	-๐.๒๕
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	-๐.๐๘

ทัศนคติทางการ เมืองแบบอนุรักษนิยม

ทัศนคติทางการ เมืองแบบอนุรักษนิยมก็เป็นทัศนคติที่ตรงกันข้ามกับแนวความคิดประชาธิปไตย เช่นเดียวกับทัศนคติทางการ เมืองแบบอำนาจนิยม ทัศนคติทางการ เมืองแบบอนุรักษนิยมได้แก่ การไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบกรรมวิธีเก่าและยึดมั่นในประเพณี ไม่ยอมรับทั้งความคิดเห็นของคนอื่นง่าย ๆ เป็นคนเคร่งครัดและไม่ค่อยยอมปรับตัว ไม่ไว้วางใจคนที่พื้นฐานต่ำกว่า และไม่เชื่อในความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ดังนั้น จึงใช้สิ่งเหล่านี้ เป็นเครื่องวัดทัศนคติแบบอนุรักษนิยมของประชากรวิจัย

การวัดทัศนคติแบบอนุรักษนิยมเพื่อที่จะทราบว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกมีทัศนคติทางอนุรักษนิยม ซึ่งเป็นทัศนคติที่ขัดกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนก มีทัศนคติแบบอนุรักษนิยมค่อนข้างต่ำ (ได้คะแนน -๐.๓๗) รายละเอียดของคะแนนแต่ละข้อที่ใช้วัดทัศนคติแบบอนุรักษนิยม คูตารางที่ ๒๘

ตารางที่ ๒๘

คะแนนทัศนคติแบบอนุรักษนิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก

คำถาม	ทัศนคติอนุรักษนิยม					คะแนนเฉลี่ย
	+ ๒	+ ๑	๐	- ๑	- ๒	
๑. * รัฐธรรมนูญ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้	๐	๒	๑	๗๗	๕๐	-๐.๖๗
๒. * ประเทศไทยควรจะพัฒนาจากประเทศ กสิกรรม เป็นอุตสาหกรรม	๗	๕๖	๑๘	๕๖	๑๓	-๐.๐๕
๓. ระเบียบปฏิบัติทางราชการที่เคยปฏิบัติ กันมาอย่างไรก็ควรจะมีติดกันต่อไป เพราะ เป็นสิ่งที่ทำกันมานานแล้ว	๐	๑	๑	๗๗	๕๑	-๐.๖๘
๔. ข้าราชการระดับ ๖ ไม่สมควรจะไปเล่น แบดมินตันร่วมกับข้าราชการระดับ ๑	๐	๐	๑	๕๖	๗๓	-๐.๗๘
๕. * ไม่ควรจะมีการแบ่งชั้นในทางสังคม	๑๐	๑๑	๗	๕๘	๔๓	-๐.๕๖
๖. บุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจาก ชนบทรวมนิยมประเพณีที่เคยยึดถือ เป็น บุคคลที่ไม่น่าไว้วางใจ	๖	๑๑	๑๖	๗๗	๒๐	-๐.๕๑
๗. ไม่ควรที่จะให้พรรคการเมืองที่มีอุดมการ ตรงกันข้ามกับเรา เช่น พรรคสังคมนิยม ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นพรรคการเมือง	๕	๒๐	๒๓	๖๓	๑๘	-๐.๓๓
๘. หญิงไทยไม่ควรจะแต่งงานกับชาวต่างชาติ	๘	๒๗	๒๐	๖๑	๑๔	-๐.๒๐

ตารางที่ ๒๘ (ต่อ)

คำถาม	ทัศนคติอนุรักษนิยม					คะแนนเฉลี่ย
	+๒	+๑	๐	-๑	-๒	
๘. * การที่นิสิตนักศึกษาจัดกิจกรรมต่อต้านนโยบายของรัฐบาลบางอย่าง หรือต่อต้านสถานการณ์ทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองมากกว่าที่จะเป็นการบ่อนทำลาย	๕	๓๒	๔๑	๔๑	๑๑	-๐.๑๑
๑๐. * ควรจะสอนเพศศึกษาในโรงเรียนมัธยม	๒	๑๔	๒๒	๘๖	๖	-๐.๓๓
๑๑. * การที่ผู้ชายไว้ผมยาวหรือผู้หญิงสวมกระโปรงสั้นมาก เป็นแฟชั่นอย่างหนึ่ง ฉะนั้น ไม่ควรห้ามเพราะเมื่อหมดสมัยนิยมก็เลิกไปเอง	๘	๔๔	๓	๖๔	๖	-๐.๐๕
รวม/เฉลี่ย	๕๒	๒๐๘	๑๕๓	๓๐๓	๓๐๖	-๐.๓๓

หมายเหตุ

๑. เครื่องหมาย * หมายถึงข้อที่กลับคะแนนจาก +๒ +๑ เป็น -๒ -๑ เนื่องจากเป็นคำถามปฏิเสธ

๒. +๒ หมายถึง เห็นควยอย่างยิ่ง
+๑ หมายถึง เห็นควย

-๒ หมายถึง ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง
-๑ หมายถึง ไม่เห็นควย

จากตารางที่ ๒๕ แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่เห็นด้วย และไม่
เห็นด้วยกับแนวความคิดแบบอนุรักษนิยม จึงได้คะแนนติดลบทุกข้อดังนี้คือ

ก. ผู้ตอบชอบการเปลี่ยนแปลงตามเหตุผลสมควร ซึ่งตรงข้ามกับแนวความคิด
อนุรักษนิยมที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง คะแนนของคำถาม ข้อ ๑, ๒ และ ๓ จึงได้ติดลบ
คือผู้ตอบเห็นวาระรัฐธรรมนูญเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ (คะแนน -๐.๖๘) แสดงว่ามีทัศนคติแบบ
อนุรักษนิยมน้อย ค่อนข้างจะเห็นควยว่าประเทศไทยควรจะพัฒนาจากประเทศลัทธิกรรมเป็น
อุตสาหกรรม (คะแนน -๐.๐๕) แสดงว่ามีทัศนคติอนุรักษนิยมค่อนข้างน้อย และไม่เห็นควย
วาระเบี่ยงของทางราชการที่เคยปฏิบัติกันมาอย่างไรก็ควรจะยึดถือกันต่อไปเพราะทำกันมา
นานแล้ว (คะแนน -๐.๖๘)

ข. เห็นว่ามนุษย์มีความเท่าเทียมกัน (พวกอนุรักษนิยมไม่เชื่อในความเท่าเทียม
กันของมนุษย์) ดังนั้นคะแนนของคำถามข้อ ๔, ๕ จึงได้ติดลบ คือไม่เห็นควยว่าข้าราชการ
ระดับสูงไม่ควรไปเล่นกีฬาที่กับข้าราชการระดับต่ำ (คะแนน -๐.๗๘) และค่อนข้างไม่
เห็นควยกับการแบ่งชนชั้น (คะแนน -๐.๔๖)

ค. ผู้ตอบไม่ยึดมั่นประเพณีเงินเกินไป คะแนนของคำถามใน ข้อ ๖ และ ๑๐
จึงได้คะแนนติดลบ คือค่อนข้างไม่เห็นควยว่าบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากชนบ-
ธรรมนิยมประเพณีที่เคยยึดถือเป็นคนไม่น่าไว้วางใจ (คะแนน -๐.๔๑) และค่อนข้างจะ
เห็นควยกับการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนมัธยม (คะแนน -๐.๓๗)

ง. ผู้ตอบมีใจกว้างและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งตรงข้ามกับพวกอนุรักษนิยม
ดังนั้นคะแนนของคำถามในข้อ ๗, ๘, และ ๙ จึงได้คะแนนติดลบอีก คือผู้ตอบค่อนข้างไม่
เห็นควยว่า ไม่ควรให้พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ตรงข้ามกับเราจดทะเบียนเป็นพรรคการเมือง
(คะแนน -๐.๓๓) ค่อนข้างไม่เห็นควยว่าผู้หญิงไทยไม่ควรแต่งงานกับชาวต่างชาติ
(คะแนน -๐.๒๐) และค่อนข้างจะเห็นควยว่าการจัดนิทรรศการของนิสิตนักศึกษาเป็นการ
แสดงออกทางการเมืองมากกว่าบอนทำลาย (คะแนน -๐.๑๑)

จ. ผู้ตอบเป็นคนไม่เคร่งครัดเกินไปและยอมปรับตัวคะแนนขอ ๑๑ จึงต่ำ คือ ผู้ตอบเห็นว่าการไว้มยาว (ผู้ชาย) หรือสวมกระโปรงสั้นมาก (ผู้หญิง) เป็นเรื่องของ แพ้ชั้น จึงไม่ควรห้ามเพราะหมดสมัยนิยมก็เลิกไปเอง

คะแนนรวมทั้งหมดของคำถามทุกข้อในการจัดทัศนคติแบบอนุรักษนิยมได้ -๐.๓๗ แสดงว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกมีทัศนคติแบบอนุรักษนิยมค่อนข้างต่ำ

การวิจัยทัศนคติแบบอนุรักษนิยม ได้นำตัวแปรใดแก่ เพศ อายุ และการศึกษามา พิจารณาควย ผลการศึกษาพบว่า

เพศ

ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบอนุรักษนิยม คือ เพศชายและหญิงมีทัศนคติแบบ อนุรักษนิยมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำใกล้เคียงกัน (ดูตารางที่ ๓๐)

ตารางที่ ๓๐

ทัศนคติแบบอนุรักษนิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก แยกตามเพศ

เพศ	ทัศนคติแบบอนุรักษนิยม	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ชาย	๕๗	-๐.๕๐
หญิง	๓๓	-๐.๓๐
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	-๐.๓๕

การศึกษา

ผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมต่ำกว่าผู้ที่เรียนในประเทศ และผู้ที่จบปริญญาตรีจากต่างประเทศ (ดูตารางที่ ๓๑) แต่คะแนนก็ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้น จึงไม่สนับสนุนกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ ๕

ตารางที่ ๓๑

ทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก แยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยม	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๕	-๐.๓๒
ปริญญาตรีในประเทศ	๕๘	-๐.๓๔
ปริญญาตรีต่างประเทศ	๑	-๐.๔๕
สูงกว่าปริญญาตรีในประเทศ	๒๒	-๐.๔๐
สูงกว่าปริญญาตรีต่างประเทศ	๒๔	-๐.๕๐
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	-๐.๔๐

อายุ

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยม คือผู้ที่มีอายุน้อยไม่ถึง ๓๐ ปี มีทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมในระดับที่แตกต่างกันมากกับผู้ที่มีอายุมากกว่า คือผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี มีทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมอยู่ในระดับต่ำ (คะแนน -๐.๖๔) แต่ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๓๐ - ๕๐ ขึ้นไปมีทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมค่อนข้างต่ำอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (ดูตารางที่ ๓๒)

ตารางที่ ๓๒

ทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยมของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก แยกตามอายุ

อายุ	ทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยม	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๕	-๐.๖๔
๓๐ - ๓๙ ปี	๗๓	-๐.๓๕
๔๐ - ๔๙ ปี	๔๓	-๐.๓๕
๕๐ ปีขึ้นไป	๕	-๐.๓๑
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	-๐.๔๑

ทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

ก่อนที่จะกล่าวถึงผลวิจัย น่าจะมีการกล่าวถึงหลักการ วัตถุประสงค์ และปัญหาอุปสรรคของการปกครองท้องถิ่นเสียก่อน เพราะในการวิจัยได้นำสิ่งเหล่านี้มาสร้างแบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติของหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเกิดจากการกระจายอำนาจปกครองจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์จะให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสเรียนรู้และดำเนินการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง แก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการตัวของตัวเอง หลักการของระบอบประชาธิปไตยถือว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นการให้การศึกษาทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนอย่างใดผล

หลักการของการปกครองท้องถิ่นสรุปได้ดังนี้คือ^๑

๑. การปกครองท้องถิ่นหมายถึงการปกครองของชุมชนหนึ่ง ๆ ซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่างกันในด้านความเจริญ ขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร เช่น องค์การปกครองท้องถิ่นของไทยแบบนครหลวง เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

๒. การปกครองชุมชนต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ในขอบเขตที่เหมาะสม โดยไม่มากหรือน้อยเกินไป เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประชาชนได้อย่างกว้างขวาง เรื่องการให้อำนาจอิสระแก่ท้องถิ่นนี้มีขอบเขตแตกต่างกันไปตามลักษณะความเจริญของแต่ละท้องถิ่น ความสามารถของประชาชน และความใจกว้างของรัฐบาลกลาง

๓. องค์การปกครองท้องถิ่นต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายได้แก่ สิทธิที่จะตรากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่และใช้บังคับแก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น เทศบัญญัติ ขอบัญญัติจังหวัด ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น และสิทธิในการกำหนดงบประมาณของตนเอง ในการที่จะดำเนินงานของท้องถิ่นนั้น ๆ

๔. มีองค์การที่จำเป็น (Necessary Organization) ในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง คือองค์การฝ่ายบริหารและองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ เจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นตามหลักการที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

๕. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

---

^๑ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร : นำอักษรการพิมพ์, ๒๕๑๘), หน้า ๔๑ - ๔๔.

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น คือ

๑. เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน
๒. เพื่อให้ประชาชนรู้จักปกครองตนเอง
๓. เพื่อให้องค์การสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตรงเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว
๔. เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง

ปัญหาและอุปสรรคของการปกครองท้องถิ่น

เป็นที่ยอมรับกันว่าการปกครองท้องถิ่นของไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกรูปแบบต้องประสบกับปัญหาอุปสรรคมากมายหลายด้านจนทำให้การปกครองท้องถิ่นบางรูปไม่อาจให้บริการแก่ประชาชนได้ดี^๑ ปัญหาและอุปสรรคมีดังนี้คือ

๑. เงิน องค์กรปกครองท้องถิ่นแทบทุกแห่งมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เนื่องจากรัฐบาลกลางกำหนดประเภทของรายได้และอัตราส่วนของรายได้ให้แก่องค์การปกครองท้องถิ่นไม่เพียงพอ และมีสภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นยังไม่เจริญพอ ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน ทำให้รายได้ของท้องถิ่นมีน้อย

๒. ประชาชน ผู้ที่ได้รับเลือกเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว พยายามที่จะดมดงกันอยู่เสมอ เพื่อจะได้เขามามีอำนาจบางส่วนประชาชนทั่วไปก็ไม่สนใจกิจกรรมของท้องถิ่น

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘.

๓. กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น^๑

รัฐบาลกลางฝ่ายเดียวเป็นผู้ตราขึ้น และเมื่อมีปัญหาในด้านการตีความ รัฐบาลกลางจะเป็นผู้ตีความไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายรัฐบาลหรือข้าราชการ นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลหรือข้าราชการของรัฐพยายามที่จะบังคับใช้กฎหมายตามตัวหนังสืออย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายและประโยชน์ทางด้านการปกครอง

๔. ทัศนคติของรัฐบาลและข้าราชการที่มีต่อการปกครองท้องถิ่น คือรัฐบาลมีความสำคัญอยู่ตลอดเวลาว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐบาลเห็นคือจักให้มันขึ้น^๒ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีอำนาจเห็นองค์การปกครองท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้กำหนดอำนาจหน้าที่และรายได้ของท้องถิ่นตลอดจนการพิจารณาอุบเล็ก นอกจากนี้รัฐบาลยังไม่ค่อยให้เกียรติและมอบหมายความไว้วางใจให้เจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระจะเห็นได้จากกรที่ออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับมากมายให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นปฏิบัติ และยังไม่มอบหมายให้ตัวแทนของรัฐบาลซึ่งได้แก่ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทยระดับต่าง ๆ คอยควบคุม ดูแล ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นอย่างเข้มงวดคอย

ข้าราชการมีความรู้สึกว่าคุณมีฐานะศักดิ์ศรีและความสามารถเห็นอกว่าเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่น โดยจะเห็นได้จากพฤติกรรมทั้งในทางหน้าที่การงานและทางสังคมทั่วไป เช่น กรณีที่จะตอติตอกันระหว่างข้าราชการกับเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น

^๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองท้องถิ่น ได้แก่

- ก. กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมด้านการปกครองและตัวบุคคล
- ข. กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมในด้านการเงิน
- ค. กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมในคานให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลาง

ตรวจสอบ ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่น

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘.

เจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นจะต้องเป็นฝ่ายไปพบข้าราชการ หรือในงานสังคมทั้งที่เป็นพิธีการหรือไม่เป็นพิธีการ ข้าราชการจะถูกจัดลำดับความสำคัญและมีเกียรติเหนือเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นทัศนคติเช่นนี้ทำให้คนที่มีความรู้ความสามารถไม่สนใจที่จะเข้ามารับผิดชอบงานขององค์การปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือพนักงานท้องถิ่น แต่นิยมไปรับราชการหมด

ในการวัดทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นนี้ ได้ตั้งคำถามขึ้นกลุ่มหนึ่ง มี ๗ ข้อ เพื่อวัดความคิดเห็นว่าผู้ตอบมีทัศนคติที่สนับสนุนต่อการปกครองท้องถิ่นหรือไม่ โดยได้ถามถึงความเห็นต่อการปกครองท้องถิ่น ต่อการให้อำนาจอิสระแก่ท้องถิ่นในการปกครองตนเองและความรู้สึกต่อตัวเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น

ผลของการวิจัยปรากฏคะแนนของทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ดังตารางที่ ๓๓

ตารางที่ ๓๓

คะแนนเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก

คำถาม	ทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น					คะแนนเฉลี่ย
	+๒	+๑	๐	-๑	-๒	
๑. การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองจะเป็นการดีให้ประชาชนเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง	๓๐	๕๔	๒	๑	๓	+๐.๗๓
๒.* เจ้าหน้าที่ขององค์การส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถน้อยกว่าข้าราชการทั่วไป	๑๗	๗๑	๑๔	๒๔	๕	+๐.๓๑

ตารางที่ ๓๓ (ต่อ)

คำถาม	ทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น					คะแนนเฉลี่ย
	+๒	+๑	๐	-๑	-๒	
๓. การควบคุมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ของรัฐบาลกลางทำให้องค์การปกครอง ท้องถิ่นขาดอิสระในการปกครองตนเอง	๑๖	๗๐	๑๐	๓๓	๑	+๐.๒๗
๔. ราชการส่วนกลางควรมีบทบาทเพียงให้ ความช่วยเหลือสนับสนุนองค์การส่วน- ท้องถิ่นทางด้านการเงินและการเงิน เท่านั้น	๒๘	๖๖	๘	๒๖	๒	+๐.๓๗
๕. คณะกรรมการสุขภาพควรประกอบด้วย ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดโดยไม่มีข้าราชการ เป็นกรรมการร่วมด้วยโดยตำแหน่งเลย	๒๑	๕๘	๑๒	๕๕	๕	+๐.๑๖
๖. องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรประกอบ ด้วยคณะผู้บริหารส่วนจังหวัด และสภา- องค์การบริหารฯ ซึ่งประชาชนเป็น ผู้เลือกมาโดยตรง	๑๘	๖๒	๑๕	๓๑	๕	+๐.๒๖
๗. *ฐานะศักดิ์ศรีของข้าราชการทั่วไปสูงกว่า เจ้าหน้าที่ขององค์การส่วนท้องถิ่น	๑๘	๗๒	๑๕	๒๑	๕	+๐.๓๕
รวม/เฉลี่ย	๑๘๘	๕๕๕	๗๕	๑๘๐	๒๒	+๐.๓๕

หมายเหตุ

เครื่องหมาย * หมายถึงข้อที่ระดับคะแนน จาก -๒ -๑ เป็น +๒ +๑
เนื่องจากเป็นคำถามประเภทปฏิเสธ

จากตารางที่ ๓๓ แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกที่ทำกรวิจัย มีความเห็นด้วยอย่างสูงว่าการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง จะเป็นการดีให้ประชาชนเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย (+๐.๗๓) มีทัศนคติเป็นกลางในเรื่องความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ขององค์การสวนทองดิน (คะแนน +๐.๓๑) ในเรื่องการควบคุมของรัฐบาลกลางทำให้องค์การปกครองท้องถิ่นขาดอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีความเห็นที่ไม่สนับสนุนหรือคัดค้าน (+๐.๒๗) และค่อนข้างจะเห็นควยว่ารัฐบาลกลางควรให้ความสนับสนุนองค์การสวนทองดินทางวิชาการและการเงินเท่านั้น (+๐.๓๗) ส่วนในเรื่องคณะกรรมการสุขาภิบาลและความเห็นเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเห็นเป็นกลาง ๆ ไม่สนับสนุนหรือคัดค้าน (คะแนน + ๐.๑๖ และ + ๐.๒๖) ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องฐานะศักดิ์ศรีของข้าราชการสวนทองดินว่าไม่เท่าเทียมกับข้าราชการทั่วไปอยู่ในระดับกลาง ๆ คือไม่คัดค้านและไม่ยอมรับ (+๐.๓๔) คะแนนรวมของทุกข้อคือ + ๐.๓๔ แสดงว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกที่ทำกรวิจัยมีทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นอยู่ในระดับกลาง ๆ คือไม่สนับสนุนนักแต่ก็ไม่มีทัศนคติที่จะเป็นอุปสรรคต่อการปกครองท้องถิ่น

เพื่อที่จะดูว่าการออกไปปฏิบัติราชการในท้องที่จะมีผลทำให้มีทัศนคติที่ดีหรือไม่คือการปกครองท้องถิ่นหรือไม่ จึงนำมาพิจารณาควย ซึ่งได้พบว่า การออกไปปฏิบัติราชการในท้องที่ทำให้มีทัศนคติสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่ต้องออกไปปฏิบัติราชการในท้องที่ (ดูตารางที่ ๓๔) แต่ความดีในการออกท้องที่ไม่มีผลทำให้มีทัศนคติที่แตกต่างกันมากนัก (ตารางที่ ๓๕)

ตารางที่ ๓๔

ทัศนคติที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นของข้าราชการหัวหน้าฝ่ายหัวหน้าแผนก
ต่อการออกไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่น

การปฏิบัติราชการในท้องถิ่น	ทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่น	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ท้องถิ่นออกไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่น	๘๓	๐.๔๑
ไม่ท้องถิ่นออกไป	๕๗	๐.๒๘
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	๐.๓๕

ตารางที่ ๓๕

ทัศนคติของข้าราชการหัวหน้าแผนกหัวหน้าฝ่ายต่อการปกครองท้องถิ่น
จำแนกตามความถี่ในการออกไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่นต่อเดือน

การออกไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่น	ทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่น	
	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
๑ ครั้ง	๓๐	+ ๐.๔๒
๒ - ๓ ครั้ง	๓๐	+ ๐.๔๒
๔ ครั้งขึ้นไป	๑๓	+ ๐.๔๓
ไม่ท้องถิ่นออกไป	๕๗	+ ๐.๒๘
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	+ ๐.๓๘

เปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนก ๓ หน่วยงาน

ผลการวิจัยทัศนคติทางการเมืองในค่านต่าง ๆ ของข้าราชการระดับหัวหน้าฝ่าย และหัวหน้าแผนก ปรากฏว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกที่ทำการวิจัยมีระดับความเข้มของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง (+๐.๕๖) มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม กับอนุรักษนิยมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (-๐.๑๓ และ -๐.๓๗) แต่เพื่อจะทราบให้แน่ชัดว่าข้าราชการระดับนี้ของทั้ง ๓ หน่วยงานมีทัศนคติในค่านต่าง ๆ แตกต่างกันหรือไม่ จึงได้นำมาเปรียบเทียบกันด้วย (ดูตารางที่ ๓๖) ผลการวิจัยเปรียบเทียบปรากฏว่าข้าราชการระดับหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกของสำนักงานปลัดกระทรวง กรมการปกครอง และกรมการพัฒนาชุมชน มีระดับความเข้มของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ มีทัศนคติที่เห็นด้วยกับแนวความคิดแบบประชาธิปไตย และมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมและอนุรักษนิยมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำใกล้เคียงกันอีกด้วย แต่หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกของกรมการพัฒนาชุมชนมีระดับความเข้มของทัศนคติที่สนับสนุน และเห็นด้วยกับการปกครองท้องถิ่นและตัวเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นสูงกว่าหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครอง (+๐.๕๐)

ตารางที่ ๓๖

ทัศนคติทางการเมืองของหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกแยกตามหน่วยงาน

หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนก	ทัศนคติทางการเมืองแบบ			
	ประชาธิปไตย	อำนาจนิยม	อนุรักษนิยม	การปกครองท้องถิ่น
สำนักงานปลัดกระทรวง	+ ๐.๕๔	-๐.๑๓	-๐.๔๐	+ ๐.๒๖
กรมการปกครอง	+ ๐.๕๔	-๐.๑๗	-๐.๓๘	+ ๐.๒๒
กรมการพัฒนาชุมชน	+ ๐.๕๗	-๐.๐๗	-๐.๓๕	+ ๐.๕๐
รวม/ เฉลี่ย	+ ๐.๕๕	-๐.๑๒	-๐.๓๘	+ ๐.๓๒

ความถี่ในการออกไปปฏิบัติราชการส่วนท้องถิ่นกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

เนื่องจากลักษณะของประชากรวิจัยส่วนใหญ่จะต้องออกไปปฏิบัติราชการใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นถึงร้อยละ ๕๖.๑๕ ส่วนผู้ที่ไม่ต้องออกท้องถิ่นมีเพียงร้อยละ ๔๓.๘๔ จึงน่าสนใจจากการที่ต้องออกไปปฏิบัติราชการใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นบ่อย ๆ กับการที่ไม่ต้องออกท้องถิ่นจะมีผลทำให้หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงได้นำความถี่ของการออกไปปฏิบัติราชการส่วนท้องถิ่นมาพิจารณากับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้วย ผลการวิจัยพบว่าความถี่ในการออกไปปฏิบัติราชการส่วนท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (ดูตารางที่ ๓๗) คือ การออกไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่นบ่อย ๆ ครั้งไม่มีผลทำให้หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนกมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าผู้ที่ออกท้องถิ่นน้อยกว่าหรือไม่ต้องออกไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่นเลย

ตารางที่ ๓๗

ความถี่ในการออกไปปฏิบัติราชการส่วนท้องถิ่นกับทัศนคติแบบประชาธิปไตย

ความถี่ในการออกไปปฏิบัติราชการส่วนท้องถิ่น	จำนวน	ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
เคื่อนละ ๑ ครั้ง	๓๐	๐.๖๓
เคื่อนละ ๒ - ๓ ครั้ง	๓๐	๐.๕๘
เคื่อนละ ๔ ครั้งขึ้นไป	๑๓	๐.๕๘
ไม่ต้องออกท้องถิ่น	๕๗	๐.๕๒
รวม/เฉลี่ย	๑๓๐	๐.๕๖

สรุป

การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน ๑๓๐ ฉบับ ในเรื่องทัศนคติทางการเมืองของข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนก สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และกรมการพัฒนาชุมชน สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

๑. ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่าประชากรวิจัยมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง ตรงตามสมมุติฐาน และผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่า ตรงตามสมมุติฐาน แต่พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบประชาธิปไตย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๒. ทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม พบว่าประชากรวิจัยมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อายุราชการไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ได้นำตัวแปรอื่น ๆ มาพิจารณาควย พบว่า เพศ อายุ และระดับการศึกษาไม่มีผลทำให้มีทัศนคติแบบอำนาจนิยมในระดับแตกต่างกัน

๓. ทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม พบว่าประชากรวิจัยมีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมในระดับค่อนข้างต่ำเช่นกัน ผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศไม่มีทัศนคติแบบอนุรักษนิยมต่ำกว่าผู้ที่เรียนในประเทศมากนัก ส่วนตัวแปรอื่น ๆ พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบอนุรักษนิยม แต่อายุมีความสัมพันธ์กับทัศนคติแบบอนุรักษนิยม

๔. ทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น พบว่าประชากรวิจัยมีทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นอยู่ในระดับกลาง ๆ คือไม่สนับสนุน แต่ก็ไม่มีทัศนคติที่จะเป็นอุปสรรคต่อการปกครองท้องถิ่น การออกไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่นมีผลทำให้มีทัศนคติสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่ออกไปปฏิบัติราชการในท้องถิ่น แต่ความถี่ในการออกท้องถิ่นไม่มีผลทำให้มีทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่นแตกต่างกัน

๕. ผลการวิจัย เปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อำนาจนิยม อนุรักษ์นิยม และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นของหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนก พบว่า หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าแผนกของหน่วยงานดังกล่าวมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน และมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมและอนุรักษ์นิยมค่อนข้าง ค่าที่ใกล้เคียงกันอีกด้วย แต่หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนกของกรมการพัฒนาชุมชนมีทัศนคติที่สนับสนุนการปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นสูงกว่าหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าแผนกของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง

๖. ความดีในการออกปฏิบัติราชการส่วนท้องถิ่นกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่าความดีในการออกปฏิบัติราชการส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย คือไม่มีผลทำให้มีระดับความเข้มของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน